[2019] 15 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 223

ਨੇਵਾਡਾ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਆਪਣੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਰਾਹੀਂ

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

(ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ-1481/2019)

ਸਤੰਬਰ 24,2019

[ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ, ਦੀਪਕ ਗੁਪ੍ਤਾ ਅਤੇ ਸੰਜੀਵ ਖੰਨਾ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973: ਧਾਰਾ - 102 – ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਕੁਝ ਜਾਇਦਾਦ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ, ਜੇਕਰ 'ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਪਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। 102 - ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆਃ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਧਾਰਾ 102 ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਕੁਰਕ ਕਰਨ, ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ-ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ 'ਸੰਪਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਸਿਰਫ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਇਹ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਪਤੀ 'ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ' ਧਾਰਾ 102 'ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ-ਸਮੀਕਰਨ 'ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ' ਧਾਰਾ 102 ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ-ਧਾਰਾ 102 ਇਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਆਦਿ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾ

ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੰਦ/ਸੀਲ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਇਸ ਅਰਥ ਅਤੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ/ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੋਈ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਕਿ ਦੁਰਲੱਭ ਹੋਵੇਗੀ-ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਇਹ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ-ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਧਾਰਾ 145 ਅਤੇ 146 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 102 ਇੱਕ ਆਮ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ-ਇਹ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ/ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਜਾਂ ਰੋਕਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਜ਼ਬਤ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੈ-ਵਿਵਾਦ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਉਪਧਾਰਾ. 451 , 452 ਅਤੇ 456- ਨਿਪਟਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ, ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 102 ਦਾ ਸਕੋਪ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। 102 - ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆਃ ਉਪਧਾਰਾ 451 , 452 ਅਤੇ 456 C ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਅਤੇ ਸਕੋਪ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਸੈਕਸ਼ਨ 102 ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 451 , 452 ਜਾਂ 456 ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਏਗਾ।

ਫੈਸਲਾ/ਆਦੇਸ਼ਃ

ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਫੈਸਲਾ-ਉਲਟ ਟੈਸਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆਃ ਇਨਵਰਜ਼ਨ ਟੈਸਟ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟੈਸਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ-ਇਨਵਰਜ਼ਨ ਟੈਸਟ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੰਨੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਜਵਾਬ ਮਿਲ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ-ਜੇ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੇਸ ਉਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਜੇ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੇਸ ਅਸਲ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵੀ ਉਲਟ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਪਸ ਡੀ. ਨਿਓਗੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਕੀ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ 'ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਪਤੀ'102 - ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973-ਧਾਰਾ 102 ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਵੇਗੀ।

ਅਨੁਪਾਤ ਫੈਸਲਾ-ਦਾ ਅਰਥ-ਆਯੋਜਿਤਃ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਸਿਰਫ ਇਸਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ-ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹਰ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਤੋਂ ਤਰਕਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਅਨੁਪਾਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ-ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ-ਇਹ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੱਚੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ-ਅਨੁਪਾਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਵਾਕਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਕੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਧਿਕਾਰ ਜੋ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ-ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਤੱਤ ਇਸ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੇ ਉਲਟ-ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਤਪਸ ਡੀ. ਨਿਓਗੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੋਈ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਕੋਡ-ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਵਿੱਚ 'ਕੋਈ ਸੰਪਤੀ' ਸਮੀਕਰਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਵੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਸੋਧ ਆਰਡੀਨੈਂਸ, 1944: ਘੋਸ਼ਣਾ. ਦਾ-ਆਯੋਜਿਤਃ ਇਸ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਜਾਂ ਲੁਕਾਉਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 406 , 408 , 409 , 411 ਅਤੇ 414. ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਪਤੀ, ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ, ਸੂਬਾਈ ਜਾਂ ਰਾਜ ਐਕਟ, ਆਦਿ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਤ ਨਿਗਮ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਐਕਟ, 1988-ਇਹ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਹੈ-ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਆਦੇਸ਼, 1950 ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਲਾਗੂ ਹੈ।

ਸੰਦਰਭ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾਃ

ਸੰਜੀਵ ਖੰਨਾ ਜੇ. (ਆਪਣੇ ਲਈ, ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਅਤੇ ਦੀਪਕ ਗੁਪ੍ਤਾ, ਜੇ.):

1. ਧਾਰਾ 102 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973, ਜੋ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਵਿੱਚ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ, ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। [ਪੈਰਾ 21] [252-ਐੱਫ]

2 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀ 'ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ' ਸਮੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਧਾਰਾ 102 ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸਖਤ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਆਦਿ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ. ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਨੱਥੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਾਲਾ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਜ਼ਬਤ' ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਅਟੈਚਮੈਂਟ ਅਤੇ ਸੀਲਿੰਗ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਅਰਥ ਅਤੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ, ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ/ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣਾ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਪਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ, ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 102,

ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਹੀ ਅਤੇ ਸੱਚਾ ਮਾਲਕ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ 102 ਦੇ ਉਦੇਸ਼, ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 451 ਤੋਂ 459 ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਧਾਰਾ 102 ਵਿੱਚ 'ਹਾਲਾਤ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ' ਸਮੀਕਰਨ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪੱਕੀ ਰਾਏ ਜਾਂ ਨਿਰਣੇ/ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਕੀ 'ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ' ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਫੜਿਆ ਜਾਵੇ। 'ਸ਼ੱਕ' ਸ਼ਬਦ 'ਵਾਜਬ ਵਿਸ਼ਵਾਸ' ਜਾਂ 'ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ' ਨਾਲੋਂ ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਸਮੀਕਰਨ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇੱਕ ਜਾਂਚਕਰਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕੋਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਜਾਂ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪੈਸਿਆਂ ਅਤੇ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਕੁਰਕੀ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਇਹ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ 'ਸ਼ੱਕ' 'ਤੇ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ' ਜ਼ਬਤ 'ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ', ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ, ਯਾਨੀ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਆਦਿ ਲਈ ਇੱਕ ਸਖਤ ਅਤੇ ਅਤਿ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣਾ। ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਹੱਕ, ਕਬਜ਼ਾ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦ ਸਿਵਲ ਵਿਵਾਦ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ

ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਨਿਰਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੁਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ, ਜ਼ਮੀਨ, ਪਲਾਟਾਂ, ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਘਰਾਂ, ਗਲੀਆਂ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਟੈਚਮੈਂਟ ਅਤੇ ਡਿਸਪੋਸੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤ/ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਚ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਧਾਰਾ 145 ਅਤੇ 146 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 102 ਕੋਡ ਦਾ ਇੱਕ ਆਮ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਲਈ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ/ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਜ਼ਬਤ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਭੌਤਿਕ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹੱਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦਾਂ ਅਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 18,20] [250-ਏ, ਐਚ; 251-ਏ-ਐਚ; 252-ਏ-ਈ]

2.2 ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ 'ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ' ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸਮੀਕਰਨ 'ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ' ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ

ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸਬੂਤ। [ਪੈਰਾ 12] [242-E-F]

3.1 ਧਾਰਾ 451 ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿਣ ਤੱਕ 'ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ' ਦੀ ਉਚਿਤ ਹਿਰਾਸਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼। ਅਦਾਲਤ ਕੁੱਝ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 451 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਸੰਪਤੀ' ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸੰਪਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਹੋਇਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 451 ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਲੰਬਿਤ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਾਂਚ (ਸਮੀਕਰਨ 'ਪੁੱਛਗਿੱਛ' ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (ਜੀ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 451 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ 'ਸੰਪਤੀ' ਸਮੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 452 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੋ ਸਥਿਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਸੰਪਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੀ ਸੰਪਤੀ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਜਾਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਤਬਦੀਲੀ ਜਾਂ ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼, ਭਾਵੇਂ ਤੁਰੰਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ। ਧਾਰਾ 452 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ, ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੰਦਰਭ ਵਿਆਪਕ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਬਦ ", ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕ੍ਰਮ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਧਾਰਾ 452 ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਿੰਨ ਢੰਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਵੇਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਨਸ਼ਟ ਕਰਨਾ, ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋਰ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 452 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਮਲਕੀਅਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਮਲਕੀਅਤ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅੰਤਰਿਮ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਉਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੈਕਸ਼ਨ 451 ਅਤੇ 452 ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਹਨ ਜੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਏ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਉੱਤੇ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਧਾਰਾਵਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਦਾਦ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਧਾਰਾ 456 ਬਾਰੇ ਵੀ ਓਨਾ ਹੀ ਸੱਚ ਹੈ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਬਹਾਲ ਕਰੋ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਤਾਕਤ ਜਾਂ ਤਾਕਤ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਧਮਕੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਤਾਕਤ ਜਾਂ ਤਾਕਤ ਜਾਂ ਧਮਕੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ

ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਅਜਿਹੀ ਅਚੱਲ ਵਸਤੂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 452 ਉਸ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜੀ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸੰਪਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਜਾਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ। ਧਾਰਾ 452 ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਇਹ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 456 ਲਈ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕੁੱਝ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਇਦਾਦ ਜੋ ਅਚੱਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 102 ਮੁੱਢਲਾ ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 451,452 ਜਾਂ 456 ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਪਦੰਡ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਧਾਰਾ 451 ਅਤੇ 452 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਹਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ 'ਸੰਪਤੀ' ਸਮੀਕਰਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਧਾਰਾ 456 ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜਾਂ ਕਿਸਮ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 457 ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 457 ਉਹਨਾਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ

ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 17] [249-ਬੀ-ਐਚ]

4. ਤਪਸ ਡੀ. ਨਿਓਗੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੇ ਤਹਿਤ' ਕੋਈ ਸੰਪਤੀ 'ਸਮੀਕਰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਵੇਗੀ। ਇਹ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਉਲਟ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਪਯੋਗਤਾ ਉਪਭੋਗਤਾ ਭਲਾਈ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੰਨੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਜਵਾਬ ਮਿਲ ਸਕੇ ਕਿ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੇਸ ਉਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੇਸ ਮੂਲ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਅਤੇ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵੀ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਟੈਸਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਕੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜੀ ਫੈਸਲਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਾਰ ਉਸ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਰੇਕ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਤੋਂ ਜੋ ਤਰਕਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਨੁਪਾਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਨ। ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਸੰਗ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ

ਤਪਸ ਡੀ. ਨਿਓਗੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ; ਕੀ ਕੋਈ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਇਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਵੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸੈਕਸ਼ਨ 102 ਵਿੱਚ 'ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ' ਦਾ ਸਮੀਕਰਨ। [ਪੈਰਾ 11] [241-E-H; 242-B A-C]

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਤਪਸ ਡੀ. ਨਿਓਗੀ (1999) 7 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 685-ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕਿਸ਼ੋਰ ਸ਼ੰਕਰ ਸਿਗਨਪੁਰਕਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ 1997 ਵੋਲੀਇਅਮ.IV ਐਲ ਜੇ 793; ਮੈਸ਼ਰਜਬੰਬੇ ਸਾਇੰਸ ਅਤੇ ਰਿਸਰਚ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਬਨਾਮ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ 2008 ਆਲ ਐਮ. ਆਰ. (ਸੀ. ਆਰ. ਐਲ.) 2133; ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਵਰਨ ਸੱਭਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ 1988 ਸੀ. ਆਰ. ਆਈ. ਐਲ. ਜੇ. 241 (ਡੀ. ਬੀ.); ਜਗਦੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ। ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ 40 (199) ਡੀ ਐਲ ਟੀ 233; ਪੀ. ਕੇ. ਪਰਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ 1992 ਸੀ. ਆਰ. ਆਈ. ਐੱਲ. ਜੇ. 2499 (ਡੀ. ਐੱਲ.); ਭਾਰਤ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਬੈਂਕ ਬਨਾਮ. ਮੀਨੂ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ 1988 ਐਮ. ਐਲ. ਡਬਲਯੂ. (ਸੀ. ਆਰ. ਆਈ.) 106; ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉਪਯੋਗਤਾ ਉਪਭੋਗਤਾ ਭਲਾਈ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (2018) 6 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 21: [2018] 9 ਐੱਸਸੀਆਰ 106; ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਪੂਰਨ ਚੰਦਰ ਪਾਂਡੇ ਅਤੇ ਹੋਰ (2007) 11 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 92 [2007] 10 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 920; ਆਮਦਨ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ. ਸਨ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਵਰਕਸ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ (1992) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 363: [1992] 1 ਪੂਰਕ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 732; ਆਰ. ਕੇ. ਡਾਲਮੀਆ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1962 ਐਸ. ਸੀ. 1821 [1963] ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 253; ਐਨ. ਮਾਧਵਨ ਬਨਾਮ। ਕੇਰਲ ਰਾਜ (1979) 4 ਐਸ.

ਸੀ. ਸੀ. 1: [1980] 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 228; ਤੀਸਤਾ ਅਤੁਲ ਸੀਤਲਵਾੜ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ

(2018) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 372 [2017] 12 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 774; ਬਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2014) 10 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 663 [2014] 11 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 85-- ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

1997 ਵੋਲੀਇਅਮ IV ਐਲ ਜੇ 793	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 3
2008 ਸਾਰੇ ਐਮ. ਆਰ. (ਸੀ. ਆਰ. ਐਲ.) 2133	ਦਾ ਹਵਾਲਾ	ਪੈਰਾ 3
1988 CriLJ 241 (Del) (DB)	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 8
40 (199) DLT 233	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 8
1992 ਸੀ. ਆਰ. ਆਈ. ਐਲ. ਜੇ. 2499 (ਡੇਲ)	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 8
1988 ਐੱਮਐੱਲਡਬਲਿਊ (ਸੀਆਰਆਈ) 106	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 9
(1999) 7 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 685	ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ	ਪੈਰਾ 11
[2018] 9 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 106	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 11
[2007] 10 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 920	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 11
[1992] 1 ਸਪਲਾਇਰ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 732	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 11

[1963] ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 253 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 12

[1980] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 228 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 16

ਡੀ [2017] 12 ਐਸਸੀਆਰ 774 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 19

[2014] 11 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 85 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 20

ਪਰ ਦੀਪਾਕ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ. (ਪੂਰਕ):

1.1 ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, 1973 ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਚੋਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 3] [254-ਬੀ]

1.2 ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਫਿੱਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ। [ਪੈਰਾ 4] [254-D-E]

1.3 ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਚੋਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੋਰੀ ਸਿਰਫ ਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ। 'ਜ਼ਬਤ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਅਸਲ ਭੌਤਿਕ ਹਿਰਾਸਤ ਲੈਣ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਪ -ਸੈਕਸ਼ਨ 102 ਦੀ ਧਾਰਾ 3

ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਜਾਇਦਾਦ ਇਹ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ, ਫਿਰ ਜਾਇਦਾਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਬਾਂਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਵੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 5] [254-F-G]

1.4 ਸੈਕਸ਼ਨ 102 ਇੱਕ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਧਾਰਾ 102 ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1898 ਦੀ ਧਾਰਾ 550 ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ 'ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ।[ਪੈਰਾ 6] [254-ਐਚ; 255-ਏ]

1.5 ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ' ਚੱਲ 'ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਆਪਣੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਚੱਲ ਜਾਂ ਅਚੱਲ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ 102 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ 'ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ VII ਏ ਨੂੰ 1993 ਦੇ ਐਕਟ 40 ਦੁਆਰਾ 20 ਜੁਲਾਈ 1994 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਅਧਿਆਇ ਪਰਸਪਰ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਕੁੱਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕੁਰਕੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ। ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 105ਏ (ਡੀ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੱਲ ਅਤੇ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਭ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਕਿਸਮਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ

ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕੁਰਕੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰ ਸਿਰਫ

ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ 'ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ' ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 105ਸੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 7,8,9] [255-C-F; 256-B, D-E] H

1.6 ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। । ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੜਬੜ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 102 ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੈਕਸ਼ਨ 102 ਵਿੱਚ 'ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ' ਸ਼ਬਦ ਸਿਰਫ ਚੱਲਣਯੋਗ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰੇਗਾ ਨਾ ਕਿ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ।[ਪੈਰਾ 10,12] [256-ਐੱਫ-ਜੀ; 257-ਬੀ, ਸੀ]

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਤਪਸ ਡੀ. ਨਿਓਗੀ (1999) 7 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 685: [1999] 2 ਪੂਰਕ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 609-ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[1999] 2 ਪੂਰਕ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 609 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੈਰਾ 6

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾ: ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1481/2019

ਸੀ. ਆਰ. ਐਲ. ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੂਡੀਕੇਚਰ ਦੇ ਮਿਤੀ 29.11.2010 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ। ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ.2137/2010

ਨਾਲ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1122/2011, 1482-1485/2019, 1486/2019 ਅਤੇ 1487/2019

ਭਾਰਤ ਸੰਗਲ, ਸੀਨੀਅਰ ਅਤੇ. , ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਬੀਤਾ ਕੁਸ਼ਵਾਹਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੰਜੁਲਾ ਗੁਪਤਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਫੌਜੀਆ ਸ਼ਕੀਲ, ਐੱਮ. ਸ਼ੋਏਬ ਆਲਮ, ਉੱਜਵਲ ਸਿੰਘ, ਗੌਤਮ ਪ੍ਰਭਾਕਰ, ਮੋਜਾਹਿਦ ਕਰੀਮ ਖਾਨ, ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਰਮਾਕਾਂਤਰਾਓ ਕਟਨੇਸ਼ਵਰਕਰ, ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਐੱਮ. ਜਾਧਵ, ਮਨੋਜ ਕੇ. ਮਿਸ਼ਰਾ, ਉਮੇਸ਼ ਦੂਬੇ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜਯੋਤੀ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸੁਕੁਮਾਰ, ਭੀਮ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਪੀ. ਕੇ. ਮਨੋਹਰ, ਉਗ੍ਰ ਸ਼ੰਕਰ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਅਮਨ ਵੱਛੇੜ, ਧੀਰਜ, ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਦੂਬੇ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਚੌਹਾਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਧੁਰਿਮਾ ਮ੍ਰਿਦੁਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅੰਸ਼ੂ ਵੱਛੇੜ, ਅਰੁਣ ਨਾਗਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਜੀ ਰਾਜਸ਼੍ਰੀ ਦੂਬੇ, ਐੱਮ. ਕੇ. ਦੁਆ, ਮਹੇਸ਼ ਅਗਰਵਾਲ, ਅੰਕੁਰ ਸਹਿਗਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਸਥਾ ਮਹਿਤਾ, ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਰਾਓ, ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਈ. ਸੀ. ਅਗਰਵਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੰਗੀਤਾ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਮਾਥੁਰ, ਸਚਿਨ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਚਨਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਾਰੋਰੀਆ, ਵਕੀਲ। ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਸੰਜੀਵ ਖੰਨਾ, ਜੇ.

1. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੁੱਟੀ। 2. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ (ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਖੇਹਰ ਅਤੇ ਅਰੁਣ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇ.) 18 ਨਵੰਬਰ, 2014 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਦੂਰਗਾਮੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਾਣਯੋਗ

ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਤੋਂ ਢੁਕਵੇਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

3. ਸਹੂਲਤ ਦੀ ਖਾਤਰ, ਅਸੀਂ ਨੇਵਾਡਾ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ 2011 ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 1513 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨੇਵਾਡਾ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ, ਲੀਡ ਕੇਸ ਵਜੋਂ। ਇਹ ਅਪੀਲ ਬੰਬਈ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 29 ਨਵੰਬਰ, 2010, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ 'ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਪਤੀ' (ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਕੋਡ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਵਿੱਚ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸ਼ੋਰ ਸ਼ੰਕਰ ਸਿਗਨਪੁਰਕਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਹੀ ਅਨੁਪਾਤ ਅਤੇ ਉਲਟ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬੰਬੇ ਸਾਇੰਸ ਐਂਡ ਰਿਸਰਚ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਅਤੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਬੰਬੇ ਸਾਇੰਸ ਐਂਡ ਰਿਸਰਚ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ (ਸੁਪਰ) ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਚੱਲ ਜਾਂ ਅਚੱਲ ਹੋਵੇ।

ਨੇ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸ਼ੋਰ ਸ਼ੰਕਰ ਸਿਗਨਪੁਰਕਰ (ਸੁਪਰ) ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਾਤ ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

4. ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਾਂਗੇ, ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ

" ਧਾਰਾ 102 ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਕੁਝ ਜਾਇਦਾਦ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।

(1) ਕੋਈ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਚੋਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(2) ਅਜਿਹਾ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜੇਕਰ ਥਾਣੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਰੰਤ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰੇਗਾ।

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਰੇਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੁਰੰਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੰਪਤੀ ਅਜਿਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਹੂਲਤ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਉਚਿਤ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਜਾਂਚ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਬਾਂਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਜਾਇਦਾਦ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਗਲੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦ ਉਸੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ।

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਤਹਿਤ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੰਪਤੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਅਣਜਾਣ ਹੈ ਜਾਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਨਿਲਾਮੀ ਦੁਆਰਾ ਤੁਰੰਤ ਵੇਚਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 457 ਅਤੇ 458 ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਅਜਿਹੀ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧ ਆਮਦਨ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ।

5. ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਫਾਸਸੀਕੁਲਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ ਸੱਤ ਦੇ ਤਹਿਤ-'ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ'। ਕਥਿਤ ਅਧਿਆਇ ਦਾ ਭਾਗ ਏ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਮਨਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੈ; ਭਾਗ ਬੀ ਖੋਜ-ਵਾਰੰਟਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੈ; ਭਾਗ ਸੀ ਖੋਜਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਮ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਭਾਗ ਡੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਪਹਿਲੀ ਧਾਰਾ ਹੈ, ਫੁਟਕਲ ਵਜੋਂ ਵਰਣਿਤ ਭਾਗ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਵਿਭਿੰਨ ਵਜੋਂ ਵਰਣਿਤ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਹੇਠਾਂ. ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ 102 ਦੇ ਹਾਸ਼ੀਏ ਦੇ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ-"ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਕੁਝ ਜਾਇਦਾਦ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ"। ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਨੂੰ 1978 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 45 ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਐਕਟ, 2005 (2005 ਦਾ ਐਕਟ 25) ਦੀ ਧਾਰਾ 13 (ਏ) ਦੁਆਰਾ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ "ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਸਹੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਜਾਂਚ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ 2 ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਨੂੰ ਸੋਧ ਐਕਟ, 2005 ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਵਿਵੇਕ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਿੱਥੇ ਸੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ

ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਉਚਿਤ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਜਾਂਚ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕੀਮਤ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਅਣਜਾਣ ਹੈ ਜਾਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਨਿਲਾਮੀ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

6. ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ, ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ 'ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਪਤੀ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਉੱਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਤਪਸ ਡੀ. ਨਿਓਗੀ ਪ੍ਰੋਲੀਕਸਿਟੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਦੋਵਾਂ ਪੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਤਰਕ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ.' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ, 467,468,471 ਅਤੇ 420 ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ, 1988 ਦੀ ਧਾਰਾ 13 (1) (ਡੀ) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 13 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਿੰਨ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਕੇਸ 'ਤਪਸ ਡੀ. ਨਿਓਗੀ' (ਉੱਪਰ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦਾ ਬੈਂਕ ਖਾਤਾ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ 'ਸੰਪਤੀ' ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਏ. ਜੀ. ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ

ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਬਾਰੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨਃ

" 12. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਕੀ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਧਾਰਾ 102 (1) ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ "ਸੰਪਤੀ" ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਤੰਗ ਬੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਇੰਨਾ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਰਕ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਅੰਡਰਲਾਈਂਗ ਉਦੇਸ਼, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੂਰਾ ਪੈਸਾ ਜੋ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕਥਿਤ ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀਹੀਣ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜਿਸਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦਾ ਬੈਂਕ ਖਾਤਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ "ਸੰਪਤੀ" ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਕਥਿਤ ਖਾਤੇ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਜਾਂ ਵਰਜਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦਾ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਪੁਲਿਸ

ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਰਨਾਟਕ, ਗੁਹਾਟੀ ਅਤੇ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਕਟ, 1988, ਧਾਰਾ 13 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੇ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਰਕਮ ਜਾਂ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਗੀਆਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਸਜ਼ਾ ਧਾਰਾ 13 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਖੰਡ (ਈ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਜੀ ਲਈ ਹੈ, ਆਰਥਿਕ ਸਰੋਤ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਜਿਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੇਖਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਬੈਂਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਾਤੇ ਨੂੰ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਆਪਣਾ ਖਾਤਾ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ।

7. ਮਾਲ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਸੀ ਐਕਟ, 1930 ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਧਾਰਾ (7) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੈਸਾ ਨਾ ਤਾਂ ਮਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 22 'ਚ' ਚੱਲ ਸੰਪਤੀ

'ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਂ ਧਰਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਪੱਕੇ ਤੌਰ' ਤੇ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। 'ਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ' ਸਮੀਕਰਨ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (ਵਾਈ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਅਰਥ ਕੋਡ ਉੱਤੇ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਕੋਡ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪੈਸਾ ਸੰਪਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੈਸਾ ਕੋਈ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

8. ਤਪਸ ਡੀ. ਨਿਓਗੀ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੀ 'ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ' ਸਮੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਸਵਾਲ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਤਪਸ ਡੀ. ਨਿਓਗੀ (ਉੱਪਰ) ਦੇ ਪੈਰਾ 6 ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਵਰਨ ਸੱਭਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰੇ ਕਿ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਖੋਜ ਉਸ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਖੋਜ ਦੀ ਅਗਲੀ ਕੜੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਦੂਜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਗਦੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਵਿੱਚ' ਜ਼ਬਤ 'ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲੱਭਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਭਾਵ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਖਾਸ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਧਾਰਾ 102 ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਲੱਭੀ ਨਹੀਂ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖੋਜ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਨੁਪਾਤ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੀ. ਕੇ. ਪਰਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖੋਜ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਲੈ ਜਾਂਦੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੀ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਖੋਜ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦ ਹਾਲਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਚੰਗੇ ਕਾਰਨ ਸਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਓਰੋ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ.' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕੀ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਖਾਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਉੱਤੇ ਜਾਂ ਜਾਅਲੀ ਨਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਖਾਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਕੋਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਸਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੱਕਦਾਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਰਕਮ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਬੈਂਕ

ਖਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਦੇ ਕਈ ਅਤੇ ਜਾਅਲੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

9. ਤਪਸ ਡੀ. ਨਿਓਗੀ (ਉੱਪਰ) ਨੇ ਭਾਰਤ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਬੈਂਕ ਬਨਾਮ 'ਮੀਨੂ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ' ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਜੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।, ਜਿਸ ਨੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 451,452,453,456 ਅਤੇ 457 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜ੍ਹਤਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਇਗੀ ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਜਾਂ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤਹਿਤ ਢੁਕਵੇਂ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 456 ਤਹਿਤ ਕੁਝ ਖਾਸ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ।

10. ਅਸੀਂ ਪੀ. ਕੇ. ਪਰਮਾਰ (ਉੱਪਰ) ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਬੈਂਕ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦਾ ਕਾਰਨ 'ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਕੋਰਟ ਨੇ ਤਪਸ ਡੀ. ਨਿਓਗੀ (ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ) ਵਿੱਚ ਕਈ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਸਵਾਲ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਅਤੇ ਸੀਮਤ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ' ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣਗੇ। ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੇ ਤਹਿਤ 'ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ' ਸਮੀਕਰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣਗੇ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੌੜੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਜਾਂ

ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਜਨਤਕ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਬਹੁਤ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅੰਤਰੀਵ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

11. ਇਹ ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਤਪਸ ਡੀ. ਨਿਓਗੀ (ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ) ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਕਿ ਕੀ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੇ ਤਹਿਤ 'ਕੋਈ ਸੰਪਤੀ' ਸਮੀਕਰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉਪਯੋਗਤਾ ਉਪਭੋਗਤਾ ਭਲਾਈ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਉਲਟ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ।, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੰਨੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਜਵਾਬ ਮਿਲ ਸਕੇ ਕਿ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੇਸ ਉਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਹੈ ਨਕਾਰਾਤਮਕ, ਕੇਸ ਮੂਲ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਲਈ ਹੈ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਟੈਸਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਕੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਪੂਰਨ ਚੰਦਰ ਪਾਂਡੇ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਆਮਦਨ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ ਸਨ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਵਰਕਸ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।, ਜੋ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਾਰ ਉਸ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਹੁੰਦਾ

ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਰੇਕ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਤੋਂ ਜੋ ਤਰਕਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਨੁਪਾਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਹੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਅਨੁਪਾਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੇ ਉਲਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਤਪਸ ਡੀ. ਨਿਓਗੀ (ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ) ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ; ਕੀ ਇੱਕ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਵਿੱਚ 'ਕੋਈ ਸੰਪਤੀ' ਸਮੀਕਰਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਵੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ।

12. ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਆਰ. ਕੇ. ਡਾਲਮੀਆ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਉਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 405 ਅਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ 'ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ 'ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਧਾਰਾ 405 ਜਾਂ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸ਼ਬਦ 'ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ' ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਸ ਤੱਥ' ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ 'ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ' ਸ਼ਬਦ ਸਿਰਫ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ

ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ, ਅਸੀਂ ਵੇਖਾਂਗੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸਮੀਕਰਨ 'ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ' ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

13. ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧੀਏ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਸੋਧ ਆਰਡੀਨੈਂਸ, 1944 (ਨੰ. 1944 ਦਾ XXXVIII) ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1935 ਦੀ ਨੌਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 72 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਜਾਂ ਲੁਕਾਉਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 406,408,409,411 ਅਤੇ 414 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਨਿਗਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ, ਸੂਬਾਈ ਜਾਂ ਰਾਜ ਐਕਟ, ਆਦਿ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1988 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1988 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਸੰਮਿਲਨ। ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਉਦੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ/ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਕੋਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਸੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਕੁਰਕ ਕਰਕੇ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰ/ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਪ੍ਰਾਪਤ

ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਪੈਸਾ ਜਾਂ ਸੰਪਤੀ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕੁਰਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਤਾਂ ਕਥਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸੰਪਤੀ ਜੋ ਕਿ ਲਗਭਗ ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਸੇ ਜਾਂ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1908 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ XXVII ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਜ਼ਬਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅੰਤਰਿਮ ਕੁਰਕੀ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਕੁਝ ਈ-ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ 'ਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਾਪਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਦੁਰਭਾਵਨਾਪੂਰਨ ਤਬਾਦਲੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਕੁਰਕੀ, ਕੁਰਕੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ, ਕੁਰਕੀ ਦੇ ਬਦਲੇ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਕੁਰਕੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਕੁਰਕੀ ਦੀ ਮਿਆਦ, ਅਪੀਲ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਉੱਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ। ਧਾਰਾ 14 ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਤਹਿਤ ਕੁਰਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਹੈ ਜੋ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਆਦੇਸ਼, 1950 ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਲਾਗੂ ਹੈ।

14. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 145,146,165 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹਨ, ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਅਧਿਆਇ VIIA-'ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਪਰਸਪਰ ਪ੍ਰਬੰਧ। ਕੁੱਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਜ਼ਬਤ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ' ਜਾਇਦਾਦ 'ਸਮੀਕਰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਲੋੜ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਨਾਰਕੋਟਿਕਸ, ਡਰੱਗਜ਼ ਅਤੇ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਸਬਸਟੈਂਸ ਐਕਟ, 1985 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹਨ।

15. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XXXIV ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ 'ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ' ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 451 ਤੋਂ 459 ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 451,452,453,454,456 ਅਤੇ 457 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨਃ

" 451. ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਲੰਬਿਤ ਕੁੱਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਉਚਿਤ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ, ਅਤੇ, ਜੇ ਸੰਪਤੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੜ੍ਹਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੇ ਇਹ ਹੋਰ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ, ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੋ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਿਆਖਿਆ. - ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, "ਜਾਇਦਾਦ" ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ -

(a) ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ,

(ਅ) ਕੋਈ ਸੰਪਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ।

452. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦਾ ਆਦੇਸ਼। -

(1) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ, ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਕੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ। ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਲਈ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। (3) ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਨਿਆਇਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 457,458 ਅਤੇ 459 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠੇਗਾ।

(4) ਇਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਜਾਇਦਾਦ ਪਸ਼ੂ ਹੈ ਜਾਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੜ੍ਹਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਾਂਡ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ

(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੋਰੀ ਜਾਂ ਚੋਰੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਖਰੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਣਦਿਆਂ ਜਾਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪੈਸਾ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਚੋਰੀ ਹੋਈ ਜੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਪੈਸੇ ਵਿੱਚੋਂ ਅਜਿਹੀ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਰਕਮ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। (1) ਧਾਰਾ 452 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 453 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸਾਬਕਾ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

(2) ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਉੱਤੇ, ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੋਧ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਬਦਲ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲ, ਪੁਸ਼ਟੀ ਜਾਂ ਸੋਧ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਮਾਮਲਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

XX XX XX

456. ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ। -

(1) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਤਾਕਤ ਜਾਂ ਤਾਕਤ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਧਮਕੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਅਜਿਹੀ ਤਾਕਤ ਜਾਂ ਤਾਕਤ ਜਾਂ ਧਮਕੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ, ਜੇ ਇਹ ਠੀਕ ਸਮਝਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਜੇ ਜਰੂਰੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈਃ

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਪੀਲ, ਪੁਸ਼ਟੀ ਜਾਂ ਸੋਧ ਦੀ ਅਦਾਲਤ, ਜੇ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲ, ਹਵਾਲਾ ਜਾਂ ਸੋਧ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। (3) ਜਿੱਥੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ,

ਧਾਰਾ 454 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਉਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਧਾਰਾ 453 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

(4) ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਅਜਿਹੀ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

457. ਜਾਇਦਾਦ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ। -

(1) ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਦਾਦ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਇਸ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਸੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ।

(2) ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ (ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ) 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਠੀਕ ਸਮਝੇ ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅਣਜਾਣ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਇਸ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਲੇਖ ਦਰਸਾਏ ਜਾਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸੰਪਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰੇਗਾ।

16. ਧਾਰਾ 451 ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਲੰਬਿਤ 'ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ' ਦੀ ਉਚਿਤ ਹਿਰਾਸਤ ਅਦਾਲਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕੁਝ ਖਾਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵੀ. ਧਾਰਾ 451 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, 'ਸੰਪੱਤੀ' ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਅਦਾਲਤ

ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਕਿ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ. ਧਾਰਾ 451 ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਲੰਬਿਤ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ (ਸਮੀਕਰਨ 'ਪੁੱਛਗਿੱਛ' ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (ਜੀ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ)। ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਹਨ ਜੋ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ 'ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ' ਲਈ ਸਮੀਕਰਨ ਧਾਰਾ 451 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 452 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੋ ਸਥਿਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਸੰਪਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਹੋਇਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੀ ਸੰਪਤੀ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਜਾਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਤਬਦੀਲੀ ਜਾਂ ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਜਾਂ ਹੋਰ ਹੋਵੇ। ਧਾਰਾ 452 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਵਿਨਾਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ, ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ. ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਆਪਕ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 452 ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ, "ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਸੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਠੀਕ ਸਮਝੇ" ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ

ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਿੰਨ ਢੰਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਤਬਾਹੀ, ਜ਼ਬਤ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਪੁਰਦਗੀ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਂ ਹੋਰ (ਵੇਖੋ ਐੱਨ. ਮਾਧਵਨ ਬਨਾਮ. ਕੇਰਲ ਰਾਜ 1 2)। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 452 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਮਲਕੀਅਤ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਮਲਕੀਅਤ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਡੀ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅੰਤਰਿਮ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਉਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਚਰਚਾ ਲਈ ਜੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 451 ਅਤੇ 452 ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਹਨ ਜੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਈ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਉੱਤੇ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਧਾਰਾਵਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਦਾਦ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਧਾਰਾ 456 ਦਾ ਵੀ ਓਨਾ ਹੀ ਸੱਚ ਹੈ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਤਾਕਤ ਜਾਂ ਤਾਕਤ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਧਮਕੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਤਾਕਤ ਜਾਂ ਤਾਕਤ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਜਾਂ ਧਮਕੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਅਜਿਹੀ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ

ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ ਜੀ 457 ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਮੀਕਰਨ 'ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ' ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 457 ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਤਹਿਤ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਆਮ ਬੋਲਚਾਲ ਵਿੱਚ, 'ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ' ਸ਼ਬਦ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਮੀਕਰਨ ਹੈ ਜੋ ਅਸਲ ਜਾਂ ਭੌਤਿਕ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 'ਪੇਸ਼' ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

17. ਅਸੀਂ ਅਧਿਆਇ XXXIV ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਥਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। - ' ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ-ਨੇਵਾਡਾ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਕੁਝ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਚੱਲ ਅਤੇ ਅਚੱਲ ਦੋਵਾਂ ਸੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ 451 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 452 ਉਸ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ

ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸੰਪਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਜਾਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 452 ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਇਹ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 456 ਲਈ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 102 ਮੁੱਢਲਾ ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 451,452 ਜਾਂ 456 ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰੇਗਾ। ਇਹਨਾਂ ਭਾਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਮਾਪਦੰਡ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਧਾਰਾ 451 ਅਤੇ 452 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਹਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ 'ਸੰਪਤੀ' ਸਮੀਕਰਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਧਾਰਾ 456 ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜਾਂ ਕਿਸਮ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਕੁਰਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ ਜੀ 457 ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 457, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

18. ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਚੰਗਾ ਆਧਾਰ ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ

ਸਮੀਕਰਨ 'ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ' ਵਿੱਚ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।

19. ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਚੋਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਚੋਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀ। ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੀ. ਕੇ. ਪਰਮਾਰ (ਸੁਪ੍ਰਾ), ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਵਰਨ ਸੱਭਰਵਾਲ (ਸੁਪ੍ਰਾ) ਅਤੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਚੰਦਰ (ਸੁਪ੍ਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸੀਮਤ ਅਤੇ ਸੰਕੁਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਨੂੰ ਤੀਸਤਾ ਅਤੁਲ ਸੀਤਲਵਾੜ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਅਪੀਲ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਖਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਫ੍ਰੀਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਅਗਲੀ ਕੜੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਡੀਫ੍ਰੀਜ਼ਿੰਗ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕੁੱਝ ਉਲਟ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਇਆ, ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਿਯਮਤ ਨਾ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮੱਗਰੀ ਜੋ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬਿੰਦੂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਨੂੰ

ਫਰੀਜ਼ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਅਧਰੰਗ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਤੀਸਤਾ ਅਤੁਲ ਸੀਤਲਵਾੜ (ਸੁਪ੍ਰਾ) ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੈਟਰਿਕਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ , ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ' ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਸੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਤੇ (3) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

20. ਧਾਰਾ 102 ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸਖਤ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਜ਼ਬਤ' ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਅਟੈਚਮੈਂਟ ਅਤੇ ਸੀਲਿੰਗ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਅਰਥ ਅਤੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ/ਕਬਜ਼ਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਸਪਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਝਿਜਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੈ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ, ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ, ਜੋ

ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਡੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 102, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਹੀ ਅਤੇ ਸੱਚਾ ਮਾਲਕ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ 102 ਦੇ ਪਿੱਛੇ, ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 451 ਤੋਂ 459 ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਅਤੇ ਘੇਰਾ। ਧਾਰਾ 102 ਵਿੱਚ 'ਹਾਲਾਤ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ' ਸ਼ਬਦ ਇੱਕ ਪੱਕੀ ਰਾਏ ਜਾਂ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨਿਰਣੇ/ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ 'ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ' ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। 'ਸ਼ੱਕ' ਸ਼ਬਦ 'ਵਾਜਬ ਵਿਸ਼ਵਾਸ' ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਸਮੀਕਰਨ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇੱਕ ਜਾਂਚਕਰਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕੋਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਜਾਂ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ। ਇਹ ਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਧਨ ਅਤੇ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਕੁਰਕੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ 'ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸ਼ੱਕ' ਉੱਤੇ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ 'ਜ਼ਬਤ' ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਅਤੇ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਆਦਿ ਲਈ ਇੱਕ ਸਖਤ ਅਤੇ ਅਤਿਅੰਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣਾ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ੱਕ

ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇ ਜਿੱਥੇ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਹੱਕ, ਕਬਜ਼ਾ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦ ਸਿਵਲ ਵਿਵਾਦ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਸਿਵਲ ਝਗੜਿਆਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਰੋਕਣਾ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕੇਸ (ਦੇਖੋ ਬਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ 14)। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਖਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਚੱਲ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਾਇਦਾਦ, ਜ਼ਮੀਨ, ਪਲਾਟ, ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਘਰ, ਗਲੀਆਂ ਜਾਂ ਸਮਾਨ ਜਾਇਦਾਦ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਕੁਰਕੀ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤ/ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਧਾਰਾ 145 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੋਡ 146 ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਇੱਕ ਆਮ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ/ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਜ਼ਬਤ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਭੌਤਿਕ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹੱਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦਾਂ ਅਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

21. ਉੱਪਰ ਦੱਸੀ ਗਈ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸੰਦਰਭ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਕੁਰਕ ਕਰਨ, ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

22. ਰਜਿਸਟਰੀ ਨੂੰ ਨਿਬੇੜੇ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੀਪਾਕ ਗੁਪ੍ਤਾ, ਜੇ.

1. ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਜਸਟਿਸ ਸੰਜੀਵ ਖੰਨਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਕੁਝ ਵਾਧੂ ਕਾਰਨ ਦੱਸਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ।

2. ਕਿਉਂਕਿ ਭਰਾ ਖੰਨਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 102 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ 'ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਸਿਰਫ ਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਹੋਵੇਗਾ, ਮੈਂ ਸੰਖੇਪਤਾ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੁਹਰਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

3. ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ 'ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ' ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ -

" ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਕੁਝ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ। - (1) ਕੋਈ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ

ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

(2) ਅਜਿਹਾ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜੇਕਰ ਥਾਣੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਰੰਤ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰੇਗਾ। ਉਸੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੰਪਤੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੜ੍ਹਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਅਣਜਾਣ ਜਾਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ, ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਨਿਲਾਮੀ ਦੁਆਰਾ ਤੁਰੰਤ ਵੇਚਿਆ ਜਾਵੇ ,ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 457 ਅਤੇ 458 ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਅਜਿਹੀ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧ ਆਮਦਨ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ। ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਚੋਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ' ਸ਼ਬਦ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਅਤੇ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਸਟੈਂਡ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ 'ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਪਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

4. ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਲੀਲਾਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਆਕਰਸ਼ਕ ਕਿਉਂਕਿ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ 'ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ

ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਵੇਰਵਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਫਿੱਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

5. ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਚੋਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੋਰੀ ਸਿਰਫ ਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, 'ਜ਼ਬਤ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਅਸਲ ਸਰੀਰਕ ਹਿਰਾਸਤ ਲੈਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ। ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਲਿਜਾਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਜਾਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਰਿਹਾਇਸ਼, ਫਿਰ ਜਾਇਦਾਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਬਾਂਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਜੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਵੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

6. ਸੈਕਸ਼ਨ 102 ਇੱਕ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਧਾਰਾ 102 ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਦੀ ਧਾਰਾ 550 ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, 1898. ਇੱਕ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ 'ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਪਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਤਪਸ ਡੀ. ਨਿਓਗੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ।

ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਵਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਬੈਂਕ ਖਾਤਾ ਧਾਰਾ 102 ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸੰਪਤੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਚੱਲ ਜਾਂ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

7. ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ' ਚੱਲ 'ਅਤੇ' ਅਚੱਲ 'ਜਾਇਦਾਦ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ 'ਸੀ' ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਨੇ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਦੀ ਧਾਰਾ 83 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਭਗੌੜੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 83 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 1 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ - " (1) ਧਾਰਾ 82 ਦੇ ਤਹਿਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਘੋਸ਼ਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੱਲ ਜਾਂ ਅਚੱਲ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਕੁਰਕ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈਃ ..... " ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਆਪਣੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਚੱਲ ਜਾਂ ਅਚੱਲ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਈ ਵਿੱਚ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ 102 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ 'ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ।

8. ਅਧਿਆਇ VIIA ਨੂੰ 1993 ਦੇ ਐਕਟ 40 ਦੁਆਰਾ 20 ਜੁਲਾਈ 1994 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਅਧਿਆਇ ਕੁੱਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਪਰਸਪਰ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਅਟੈਚਮੈਂਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਜਾਇਦਾਦ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ। ਧਾਰਾ 105ਏ (ਡੀ) ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈਃ -

“ 'ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਹਰੇਕ ਵਰਣਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਅਤੇ ਸੰਪਤੀਆਂ। ਭਾਵੇਂ ਸਰੀਰਕ ਜਾਂ ਅਟੱਲ, ਚੱਲ ਜਾਂ ਅਚੱਲ, ਠੋਸ ਜਾਂ ਅਟੱਲ ਅਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਯੰਤਰ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸੰਪਤੀ ਜਾਂ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਂ ਵਰਤੀ ਗਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਆਮਦਨ "ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ । ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੱਲ ਅਤੇ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਕੁਰਕ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 105ਸੀ (1) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ -

" ਸੈਕਸ਼ਨ.105C (1) ਜਿੱਥੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਪਤੀ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਕੁਰਕ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 105ਡੀ ਤੋਂ 105ਜੇ (ਦੋਵੇਂ ਸਮੇਤ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਠੀਕ ਲੱਗੇ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਕੁਰਕ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

9. ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕੁਰਕੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਪਰ ਸਿਰਫ 'ਜਾਇਦਾਦ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 105ਸੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ

ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

10. ਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਅਧਿਆਇ VIIA ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਵੀ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜ਼ਬਤ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੜਬੜ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇਣ ਲਈ, ਜੇ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਮਕਾਨ ਉੱਤੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦਰਮਿਆਨ ਸਰੀਰਕ ਲੜਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇਣ ਲਈ, ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਵਸੀਅਤ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਅਲੀ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੱਲ ਅਤੇ ਅਚੱਲ ਦੋਵਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਬੇਤੁਕੀ ਸਥਿਤੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਕਦੇ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਧਾਰਾ 102 ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

11. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਦੀ ਧਾਰਾ 452 ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਰਥ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਾਂਗਾ।

12. ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਦੇਵਾਂਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 102 ਵਿੱਚ 'ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਪਤੀ' ਵਾਕੰਸ਼ ਸਿਰਫ ਚੱਲਣਯੋਗ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰੇਗਾ ਨਾ ਕਿ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਹਵਾਲੇ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate